

Knihovna Nových Směrů.

Svazek VII.

Cena 12 h.

ALKOHOL
a
zlo jím páchané

Upravil J. F. U.

Nákladem K. Sezemskéko v Nové Pace 375.
Tiskem knihtiskárny L. A. Riedla v N. Pace.

Kdo chce změnit společnost lidskou, musí změnit sám sebe! Mírné pití jest cesta k opilství.
Garison.

Alkohol jest horší než mor nebo válka. Jest to otec zločinů a matka hříchů. Jest to strašlivý zdroj bída a jest též příčinou, že třemi čtvrtinami všech daní podporovány jsou zločiny.
Billy Sunday.

Noční motýl letí do ohně svítilny, neznaje bolesti popálení, ryba polyká červíka na udici, neznajíc nebezpečí; my nedovedeme se zříci alkoholových a smyslných požitků, ačkoliv velmi dobře víme, že jsou obaleny sítí béd. Ach, bezedná jest hlubina nerozváznosti.

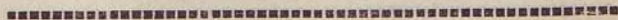
Indická průpověď.

Poučení o alkoholu je důležitější než násobilka.
K. Kábal.

O alkoholu.

Právě v masopustě, v době horečné touhy po rozkoši a nevázaném veselí přišlo mi na mysl, abych drobným článčkem rozběhl se v zmatený rej a krátce jen pověděl čtenáři, jak hrozné dílo vykonává alkohol, jemuž teď tak holdujeme.

Jedovatá látka alkohol zvaná, obsažena je ve všech líhovinách, ať už je to pivo, víno, kořalka, rum, punč, rosolka, višňovka, jalovcová

atd. Že alkohol je jed a to krutý, poznáme dle následujícího případu: Králíku 1 kg těžkému vlita byla do hrdla lžice kořalky a ten — v okamžiku scepeněl. A i jinde byly pozorovány zhoubné účinky tohoto „ochuceného jedu,“ jak ředitel Kálal právem alkohol nazývá.

Jest nad veškerou pochybnost dokázáno, že v litru piva je 40 gramů jedu. Může-li býti střízliv a při zdravém rozumu člověk, který za den vypije 10 sklenic piva? Takový člověk je otrávený, nemá a nemůže míti jasné představy, je hašřerivý, ztrácí chut k jídlu, stává se tyranem své ženy a svých dětí, jakož i stává se *náchylným k různým nemocem* (nemoci ledvinové, vodnatelnosti jater, mozkové nemoci, kornatění cev, žloutenka, tuberkulosa a j.)

Nemůžeme proto ani dosti důrazně poukázati na nebezpečí alkoholu.

Účinky alkoholu jeví se hlavně na citech. Piják je nadmíru vznětlivý a střídáním různých citů je nemožná vytrvalost v určitých snahách a jednáních. Vůle jeho oslabuje a toto ochabnutí vůle je zároveň i příčinou lehkomyšlnosti.

Alkohol pomáhá předčasně plniti hřbitovy, nemocnice, trestnice a káznice. Piják předčasně

umírá. Ve stavu nepřičetném, čili jak u nás říkají „osvíceném,“ provede všeliký kousek, za nějž musí pykati v žalární cele. Vzpomeňte si jen na ty pračky v hostincích o zábavách.

Opilství přivádí přechoasto do blázince. Francouzský lékař choromyslných Legraine praví, že dvě třetiny choromyslných je rekrutováno ze řad alkoholiků.

Opilství svádí k pohlavním neřestem. Děti pijanovy bývají obyčejně neduživé, stížené nemocemi (posunčinou, přiblblé) a předčasně umírají. Děti takových rodičů jsou opět náchylny k pití a k životu nemravnému. Hříchy otců mstí se v patero pokoleních.

Alkohol rozrušuje rodinný život, zhoršuje sílu a dobré vlastnosti lidu a ohrožuje budoucnost národa. Kde se holduje pití, jest nepřeklenutelná propast mezi spořivostí a pořádkem. Kdo se opíjí zapomíná na budoucí časy, zapomíná na zaopatření pro doby pozdější.

Kde vládne alkohol, tam mizí spokojenost, radost ze života a rozsévají se nectnosti. Veliký myslitel ruský *Lev Nik. Tolstoj* viděl v alkoholu největšího škůdce vzdělanosti a mravnosti, největšího nepřítele lidstva. Anglický stát

ník *Gladstone* praví: „*Zhoubněji než hlad, mor a válka řadí alkohol.*“ A měl úplnou pravdu.

Alkohol nedodává žádné síly. Síla, kterou snad piják po napití má, je toliko zdánlivá a trvá pouze okamžik, pokud omámení trvá. Pak nastane ochabnutí. Je-li pravda, že alkohol sílí proč tedy abstinenti (kteří žádných líhovin nepijí) udělají více práce nežli ti, co alkohol pijí?

Americký průmyslník *Carnegie* platí všem dělníkům, kteří dokáží, že jsou abstinenty, 10% celého svého výdělku, neboť tito dělníci — jak sám tvrdí — jsou o 10% cennější. Slavný stavitel železnic *Brasey* vypočítal, že skupina dělníků, ve které byli nepijani, za 8¹/₂ hodiny více práce vykonala než jiná, ve které byli alkoholíci za 10 hodin.

Proslulý chemik *Liebig* dokázal, že litr piva má takovou výživnost, jako na špičce nože špetka mouky.

Jest tudíž nad pomyslením jasno, že alkohol nesílí, ale zeslabuje.

Mylný je také názor, že alkohol zahřívá. Proto: odřekněte se toho zlého návyku, když ne zcela, alespoň z větší části. Nikdy není pozdě, chce-li duch, tělo musí.

Naříkáme si, že jsme národ chudý, národ malý. Ale kdo jest naší chudoby původce? Zajiště vám nenapadne, že každý z nás má na národní chudobě svůj podíl. Propije-li se ročně na 200 millionů korun ve víně, pivě a kořalce, můžeme se nazývat chudými?

Nepijte proto líhovin a šejřte. Ušetříte-li denně obnos za 1 litr piva, máte za 20 let pěkný domek. Spořivost jest základ blahobytu, zabezpečuje stáří, zapuzuje nedostatek, zbavuje nás tíže dluhů a přivodí lásku k životu!

Pití líhových nápojů zdraví člověka neprospívá! Potvrzuje to i fakt, že i ti, již, jak se říká, na to mají, alkoholu se často buď vůbec zříkají, nebo požívají ho jen zřídka.

O rakouském císaři ku př. jest známo, že líhové nápoje pije velmi střídmě. — Německý císař nepohrdne sice dobrým vínem, ale pije ho obyčejně jen rozředěné vodou! Žádný líhový nápoj nepije král italský *Viktor Emanuel III.*, král španělský *Alfons XIII.* a car bulharský *Ferdinand I.*, ačkoliv právě jako císař rakouský svým hostům nápoj líhový neodepře.

Na švédském královském stole, ale ani hosté nedostanou ani kapky líhových nápojů a

celá královská rodina stojí v čele hnutí proti-alkoholního. Jde v tomto směru opravdově s dobrým příkladem napřed.

Abstinance jest dnes jednou z nejvážnějších otázek našeho osvobození. Jest důležitou složkou naší sebevýchovy a sebeobrození. Převratu společenskému musí předcházeti dokonalý převrat individuální. Čili: novou společnost mohou vytvořit jen noví lidé a čím bezvadnější budou tito — tím lepší budou zřízení jimi tvořená. Petr Kropotkin.

Hnutí proti alkoholismu nabývá pozvolna širšího pochopení, avšak setkává se také s jistými námitkami hospodářského rázu. I když se uznává odůvodněným boj proti alkoholismu, tlačí se s tím hned na povrch otázka, jak paralyzovati úbytek průmyslové produkce, aby nepoklesly v hodnotě podniky, jež produkují alkohol. Tu se tedy navrhuje, aby místo podniků k výrobě alkoholu zavedly se jiné cennější, jež by je nahradily. Tak místo vinařství mohlo by se větší měrou zavést zahradnictví a zelinářství, neboť v tomto oboru dovoz produktů dokazuje, jak jsme tu ještě pozadu.

Lihovary by se mohly věnovati výhradně

průmyslovému konsumu. Otázka pivovarů jest velmi těžká. Ale i při plné jejich existenci mohly by se vyráběti nápoje alkoholu úplně prosté.

N. P.

Hnutí protialkoholní. V celém vzdělaném světě projevuje se silné hnutí protialkoholní, jež jest výrazem úsilí a potřeby moderního člověka po tělesném, duševním a mravním obrození.

„Pro nás Čechy otázka ostřízlivění je součástí v problému malého národa. Malý národ v tuhém existenčním boji nemůže si dovoliti luxus, ztráceti bez potřeby ani jediného muže, ani jedné síly. Natož promarnovati tolik energie, zdatnosti a hodnot, kolik jich hubí chronická nestřízlivost. Usilovat o ostřízlivění znamená pro nás Čechy přispívat k *dovršení našeho obrození*. Náš úpadek byl hluboký a dlouhý. Těžko jsme se z něho křísili. Naše obrození dalo se nejdříve kříšením jazykovým a literárním, zaujímalo pak znenáhla širší a další obory: vědu, umění, politiku, hospodářství. Dnes běží také o úkoly sociální, mravní a národně biologické. Počíná se také u nás hlásit zájem o otázky fyzické zdatnosti národa.

(Prof. dr. Foustka: „Abstinance jako kulturní problém.“)

Z psychologie pijáctví a abstinence. Chce-li kdo účinně trvale čeliti alkoholismu, nemůže voliti jinou zbraň, než naprostou abstinenci. Abstinentsní hnutí prošlo již vítězně, a to zejména ve státech severních, nejtvrdšími boji a jest jisto, že naprostá abstinence jest jediný prostředek, jímž možno zbaviti společnost alkoholového moru.

Dokrok abstinence jeví se právě v tom, že vyvrátila a prohlédla velký psychologický nesmysl střídmosti. Chtíti střídmostí zachrániti pijáka, jest způsob, který se přičí veškeré logice. Kdyby právě v jeho povaze byly předpoklady, řekněme dispoice ke střídmosti, nebyl by se z něho stal nikdy piják. Tím, že se stal pijákem, nedokazuje se nic jiného, než, že jeho povaha není vůči alkoholu odolná a že bude-li jej přijímati i v mírných dávkách, dostane se za krátko na staré pijáctví.

Do tak dlouho, pokud bylo proti alkoholu ve jménu střídmosti bojováno, nebyl tomuto nositeli bídy, zločinu a neštěstí ani vlas na hlavě zkřiven. Teprve, když abstinenti poznali, že může a musí býti prvním kroku zabráněno, tvoří abstinenti, jako protialkoholní bojovníci, již statisícové, ba millionové armády a nepřě-

háníme, tvrdíme-li, že mnohde již štěstí celých národů obrozující jejich prací nově rozkvetlo.

Každý, kdo sám alkohol úplně nezavrhuje, ale vidí ohromné škody alkoholem zaviněné, musí svému národu přát silné a účinné hnutí abstinentní. Kdo bojuje proti abstinenci ve prospěch střídmosti, podporuje alkohol. To znají alkoholoví interesenti (výrobci a prodavači líhovin) proto jsou všichni zapřísáhlými stoupenci střídmosti, ale též zapřísáhlými odpůrci abstinence. Tedy jedině účinnou propagací abstinence ve všech vrstvách národa, jedině naprostou abstinencí možno účinně čeliti alkoholismu. („Abstinentní Věstník.“) Š. v. M.

Škola a alkoholismus. V řadě sociálních neštěstí, způsobujících bídu a utrpení celých mas lidu, jedno z předních míst zaujímá alkoholismus. Stát, soukromé instituce i jednotlivci bojují proti tomuto nepříteli. Avšak u věci této nikterak nepostačuje omezovati se toliko na trestání opilců za spáchané již zločiny a přestupky.

Kořen zla tkví totiž hlouběji, ve způsobě života některých vrstev společenských, a proto nemůže býti alkoholismus vyhlazen zákony, ný-

brž toliko poučným vlivem na dospívající pokolení.

Rakouský spolek proti opilství několikrát již upozorňoval příslušné úřady na tento jediný prostředek ku vyhlazení alkoholismu a r. 1893 vyzval konečně též úřady školní a sbory k účastenství v akci proti alkoholismu.

Škola má býti ohniskem, z něhož dlužno vésti velký boj s opilstvím, degenerujícím lidstvo a rozmnožujícím řady zločinců. Zároveň pak vypsal výše zmíněný spolek též konkurs na pojednání o tematě: „Jakým způsobem může škola působiti proti nesmírnému požívání lihových nápojů,?“ určiv za nejlepší k otázce této odpověď cenu 500 korun, jež po vypršení lhůty konkursní přirčena byla pojednání říšského poslance prof. Viktora Krause.

Prof. Kraus založil cenou poctěnou studii svou na dvou zásadách; totiž na zásadě Rankeově: „Vymírání národů nevzdělaných, jakéž pozoruje se, jakmile přišli ve styk s evropskou kulturou, dlužno přičísti seznámení se národů těch s požíváním alkoholu,“ a na základě Gladstonově: „Alkoholismus způsobuje větší spousty, nežli všecky nákazy, hlady a války.“

Na základě tom vylučuje prof. Kraus půso-

bení alkoholismu v nejrozmanitějších jeho podobách jakožto působení skutečného jedu. Dávno již dovodila věda naprostou bezpodstatnost tvrzení, jakoby alkohol obsahoval též jakési částky výživné. V pravdě způsobuje toliko chorobné změny v organismu lidském a zkracuje život. Smutný to věru obyčej, že lidé již od dětinství navykají alkoholu, a to jednak následkem toho, že prostě napodobují, co jiné vidí dělati, jednak následkem trestuhodného egoismu, aby na několik hodin upokojili nepravidelnosti organismu.

Alkohol jest na škodu vývoji tělesnému, stává se u dětí příčinou četných chorob nervových, způsobuje slábnutí paměti, lenivost ducha a při tom zbavuje sil k odporu proti všelikým naruživostem a svodům života, následkem čehož často přivádí jednotlivce na cestu zločinu a do vězení.

K alkoholismu vztahují se strašná slova biblická: „Za hříchy otců pykatí budou děti až do třetího a čtvrtého pokolení.“ Ústavy choromyslných statisticky dovozují, že opilství jest jednou z nejčastějších příčin šílenosti.

Alkoholismus, jak dostatečně bylo již stvrzeno, jest též příčinou vzrůstu počtu zločinců. V Německu roku 1866 ze 33.000 zločinců bylo

13.700 pijáků ze zvyku. V Rakousku roku 1876 stálo před soudem 44.383 pijáků, roku 1884 již 63.287. V Haliči a Bukovině r. 1889 vynesly soudy nad 20.876 obžalovanými rozsudek pro přestupky spáchané v opilosti.

„Je to smutný zjev,“ píše dále prof. Kraus „že požívání alkoholu, hospody, počínají hrát velikou úlohu v našem veřejném i politickém životě. Alkoholismus jest jednou z příčin naturalistického směru v umění a literatuře, on již i musy jímá do svých služeb. Tvrzení, že nouze a neštěstí jsou rodiči opilství, není než prázdnou, falešnou fráší; věc má se právě naopak, opilství rodí nouzi a neštěstí.“

Boje proti tomuto strašnému nepříteli lidstva zúčastňuje se jednak stát, jednak soukromá láska k bližnímu. Avšak péče a vyhlazení alkoholismu nemá se vztahovatí toliko k jednotlivcům, nárůživostí touto zachváceným. Více nežli trestající rameno spravedlnosti mají u věci té působiti přiměřená zřízení a instituce. Přesvědčení o škodlivosti alkoholismu i strašných jeho následcích má býti vštěpováno nejen prostému lidu, ale i všechněm vrstvám společenským vůbec.

Po té pojednává prof. Kraus o jednotlivých prostředcích ku vyhlazení alkoholismu. Jsou to

zejména: vliv ženy jakožto manželky a matky, zřizování zdravých bytů pro dělníky, jež vyhledávání hospod činily by zbytečným, náprava hmotného postavení nejnižších tříd občanských, zřizování spolků potravních a zakládání laciných jídelen, zákaz požívání alkoholu v továrnách a dílnách a t. d.

K tomu má se přidružiti propaganda proti alkoholismu, po způsobu propagandy prováděné ve Švýcarsku, kteráž v zemi té osvědčila se tou měrou, že obyvatelstvo švýcarské počítá se dnes mezi nejstřízlivější na celém světě. U věci této větší díl úlohy připadá vládě. Vláda může omeziti výrobu alkoholu, může zakázati prodej nápojů pijákům nedospělým a trestati bezohledně opilce.

Škola pak povolána jest zejména vštěpovati v mysl mládeže ošklivost a odpor proti opilství. Kdyby každý z 1600 docentů vysokých škol, 5000 profesorů škol středních, 100 učitelů pedagogií, 5000 profesorů škol odborných — jenom jednou v roce posluchačům svým přiměřeným způsobem na mysl uvedl následky alkoholismu a za příležitosti té vřele k nim promluvil, jak mnoha neštěstím tímto skutkem svým by zabránil.

Rozumí se, vliv ještě mnohem dalekosáhlejší bude mít takováto propaganda ve 20000 školách obecných, v nichž nabývají vzdělání svého více než 5 milliony dětí. Vliv učitelstva musí objevovati se ve způsobu několikerém. Především příklad života učitelstva i jeho rodiny. Slovem i skutkem musí bojovati učitel proti tomuto strašnému nepříteli lidstva.

Zlé návyky, jež mezi lidem jsou zakořeněny, mohou býti vyhlazeny, nikoli zákony, nýbrž přiměřeným vychováním dospívajícího pokolení.

Z časopisu „Gazeta Narodowa“ přeložil F. Č. H.

Mládeži školy opouštějící. Skončili jste školní rok a ubíráte se do světa, abyste zúčastnili se jeho shonu. Mnozí domůžete se úspěchů, zámožností, ba bohatství a vyšinete se, mnozí utonete ve vírech života — ale všem bez rozdílu prospěje, pročtete-li následující článek:

Všichni víte již, jak dobrou věcí jsou peníze. Co bychom si bez nich počali? Za ně dostanem téměř vše, mnohdy i zdraví. Zeptejte se však rodičů a ti vám řeknou, jak těžko peníze získati a jak moudře s nimi nutno hospodařiti. Pověností každého člověka bez rozdílu je tedy:

1. čestně peníze vydělávat, čím víc tím lépe,
2. opatrně upotřebovat jich co nezbytně nutno — čím méně tím lépe,
3. rozumně uschovat přebytek pro časy budoucí — pamatovat na zadní kola.

Jen ten má, kdo pracuje, spoří a sřídá.

Dříve než učiníte sebemenší vydání ptejte se: *Je užitečná tato věc, přinese mi užitek a mohu si koupiti tu dovoliti?* Málo lidí klade si tyto otázky a proto mnoho peněz promarní se za věci neužitečné, ba škodlivé, které ničí zdraví a ubírají věku.

Takovými nepotřebnými škodlivinami lidského zdraví jsou a zvláště mládež hubí *tabák a líhové nápoje*, za něž se vzdor jich škodlivým účinkům mnoho utratí.

Než odložíte sešit a tužku, vypočtete: Kolik utratil za rok 1910 muž, který denně 2 sklenice piva po 14 hal. vypil a při tom vždy 4 cigarety po 2 hal. vykouřil. A druhý příklad: Kdosi počal od svého 18 roku kouřiti a pít a denně utratil za tabák a nápoje 70 h, kolik činilo to do 65 roků. Nemohl mít za ten peníz krásný dům se zahradou a nebyl-li by ve stáří šťasten a spokojen pod vlastní střechou a vážen pro svůj majetek?

Hospodařte proto a počítejte již od mládí, nenavvykněte na zbytečné a škodlivé požitky, bez nichž budete docela dobře živi. Následujte příkladu svých anglických spolužáků a spolužáček, kteří opouštějíce školy, vstupují z velké části do „BAND OF HOPE UNION“ (Sdružení naděje).

Při vstupu do sdružení podpisují na místě přísahy smlouvu, že ve svém životě ani neokusí vína, piva a lihovin. Smlouva ta zarámovaná a zavěšená nad postelí, upomíná je stále na dané slovo, jemuž oni dostávají.

Sdružení má odbory po celé Anglii v každém městečku, ty pořádají občasně průvody a slavnosti, při nichž jsou lihoviny úplně vyloučeny a účastníci baví se sportem, hudbou, zpěvy při čaji s mlékem a koláčích s ovocem.

Spotřeba piva klesá proto v Anglii citelně: Roku 1899 prodalo se piva za 185,927.227 liber sterlingů, roku 1907 prodalo se piva za 167,016.200 liber sterlingů.

Vypočtete nyní o kolik liber sterlingů v těchto osmi letech spotřeba piva v Anglii klesla, počítáme-li 1 libru sterlingů po 24 K o kolik korun utratilo se za ně roku 1907 méně než roku 1899.

Přijdete k překvapujícímu výsledku a poznáte jak získávají jednotlivci a jak bohatne národ.

Z vypočtených příkladů poznáváte dále důležitost počtů v životě. Podržte sešit i tužku po ruce a bežte je často na radu. Mnohou maličkost postaví vám do pravého světla. Vkročte do světa směle s dobrou vůlí a s úmyslem domoci se počestným způsobem blahobytu a jako počátek této snahy — poříďte si spořitelní knížku.

Aby sesílil.

Napsal Jos. Horský.

U Lysých měli jediného syna, jenž byl jejich pýchou, jejich nadějí. A proč by také paní Lysá se jím nehonosila, když jejich Láda byl vždy mezi prvními žáky gymnasia? Jen poněkud bledá tvář a štíhlá postava jeho někdy znepokojovaly srdce mateřské. Zeptala se jednou lékaře, po čem zčervenají líce jejího Ládi, po čem zakulaří se jeho tvářičky.

Kéž by se byla raději neptala! Lékař byl ještě z těch starých, kteří takové nemoci lidské léčí nejvšeobecnějším lékem: alkoholem.

„Kupte Láďovi denně sklenici plzeňkého!“
Zněla rada lékařova.

A matka uposlechla. S počátku nechutnal mu příliš hořký nápoj, avšak znenáhla si naň tak uvykl, že cítil jistý nedostatek, neměl-li právě piva po večeři. Konečně mu ani to nestačilo, žádal piva i k obědu, a matka v radosti nad tloustnoucím synáčkem jeho žádost mu splnila.

Tak vystudoval Láďa gymnasium, ač v poslední době předhonili jej mnozí spolužáci, kteří bývali s učením za ním.

Po prázdninách vypravila ho matka na universitu, chtěla z něho mítí doktora. Láďa s počátku ovšem studoval, jak byl uvyklý z gymnasia, avšak brzy kamarádi počali ho lákati k návštěvě hostinců. Náš student neodolal. Šel a pil, pil více, než byl zvyklý. A tak v bujném studentském životě uplynul mu rok a synáček přišel potěšití srdce mateřské.

Jak zaradovala se matka, když spatřila svého kvetoucího syna. Tak „dobře“ vyhlížel její Láďa. Ani se naň dost vynadivati nemohla. Láďa užíval prázdnin plnými doušky a matka i otec radovali se z jeho „šťěstí.“ Bolestně loučila se s ním matka, když opět studie volaly syna do Prahy.

Nyní opět začal starý život s těmitěž kamarády. Ale již jim nestačilo pouhé pití piva, žádali věci dráždivějších i počali navštěvovati místnosti nejhoršího druhu.

Otec divil se sice, že syn spotřebuje nyní tolik peněz, avšak na domluvy matčiny, že si Láďa musí přilepšiti, posílal a jen někdy nad tím hlavou zavrtěl. A Láďa si přilepšoval. O přednášky již vůbec ani nezavadil, protože ve dne spal a v noci hýřil.

Jednoho dne pan Lysý čte noviny a leknu tím je pustí z ruky: „Dnes ráno nalezen byl právník Lad. Lysý z N. s prostřelenou lebkou ve svém bytě. Příčina sebevraždy není známa. V poslední době však vedl nezřízený život.“

My však víme co bylo příčinou jeho smrti. Byla to první sklenice jedu-léku, kterou vypil na „posilněnou.“

Rodiče plni zoufalství nařikali nad ztraceným synem, bylo však již pozdě, aby napravili svoji polovinu.

Kdy u nás se začne? Ministerstvo vyučování v Bavorsku vydalo poučení, kde se upozorňuje na správnou výživu ve smyslu mo-

derních názorů: málo masa, hojně zeleniny, moučnický, mléko, ovoce a doporučuje se úplná zdrženlivost od líhových nápojů a poukazuje se na škodlivost silné kávy a kouření.

Zákon proti pijáctví. V Saint Louisu v Missouri, kteréžto město má na 800.000 obyvatel, byl vydán zákon proti pijáctví, a sice na *výslovnou žádost hostinských a krčmářů*, kteří prohlásili, že je nedůstojno poctivého člověka žít ze škody jiných lidí. Zákon stanoví neméně 10 dollarů pokuty pro toho, kdo přijímá ve svých hostinských místnostech opilce, jakož i pro toho, kdo dává svým hostům více alkoholických nápojů než snesou, takže se opijí.

Rodičové, kteří chcete své děti a vnuky uchrániti hrozného nebezpečí, zaviněného pohlavními poklesky, učiníte nejlépe, budete-li je odchovávatí ve zdrženlivosti od alkoholu a kouření tabáku.

Jan Schicht.

Alkohol je mocný společník pohlavních přečinů. Hned při prvním klesnutí je jeho úlohou, jak nejrychleji ochromovati nejšlechtetnější mravní city a pudy lidské.

Odstraňme alkohol! Odstraňme svůdce mládeže, rušitele ideální lásky, ničitele zdravého potomstva, lid plnící blázince, nemocnice, chudobince, káznice!

Dr. A. Heim, univ. prof. v Curychu.

K dějinám alkoholismu. Za starých dob byl alkoholismus z vína. Spotřeba vína počíná s rozvojem pěstování révy u rolnictví (Noe, Odysseus u Polyphema).

Kultura římská rozšířila alkoholismus po celém světě, ale neposkytla kultuře odporu proti pijáctví — abstinentská hnutí staré kultury neznají. Zákaz vína v náboženství Budhově kotví v hnutí náboženském, není to tedy hygienické hnutí uvědomělé, které by mohlo míti smysl i pro jiné národy, vyznavače jiných náboženství. Ani doby křesťanské neznaly hnutí protialkoholního. Ve starém zákoně víno považuje se za dar boží (český lid říká mnohem pravdivěji chlebu „boží dar“).

V Israeli bylo pijáctví velmi rozšířeno. Rechabejci přinesli mu abstinenci Nazarenskými. Kristus sám pil víno a nauka jeho neocenuje člověka dle toho, co jí a pije, ale co myslí a cítí. To tvrdil i sv. Pavel.

.....

Církev křesťanská abstinenci nepodporovala, naopak potírala ji. Věk střední a nový — tof období kořalky. První hnutí abstinentské bylo přeneseno z Ameriky do Německa Robertem Bairdem na počátku století XIX. Tentokrátě povstaly spolky, které šířily střízlivost a zdrželivost. Další činitelé na tom poli byli: pastor Boettcher, který vydal v Evropě první práci, pojednávající o škodlivém vlivu alkoholu na zdraví, prof. Kranichfeld, který založil spolek odpůrců jedu alkoholu, konečně duchovní Saling, jenž působil pod vlivem Amerikána Paterse Mathewa. Přes to hnutí protialkoholní rozvíjí se skrovně — vlivem velmi patriarchálního charakteru spolků a nedostatku demokratického smýšlení, které schází organisátorům hnutí protialkoholního.

Věk XIX., kapitalistický je stadium piva. Nejdříve vaří si pivo doma, pak povstávají pivovary a výčepy. Abstinentsví počíná se rozvíjeti v zemích evropských nejvíce na místech, kde jest alkoholismus nejrozšířenější. Nyní bujně rozvíjí se antialkoholismus, kdežto v zemích s mírným alkoholismem je slabý, na př. v Německu r. 1882—1885. V Německu počíná se rozvíjeti toto hnutí vlivem anglickým. V Německu nejvíce působí „Deutscher Verein gegen den Missbrauch geistiger Getränke,“ který cílí ku

.....

.....

zlepšení poměrů společenských atd. S ním působí Svaz modrého kříže, jenž má náboženské zabarvení a přispívá ku záchraně alkoholiků, spolu s řádem dobrých templářů. Jiné spolky tvrdí, že zachraňování alkoholiků drží alkoholismus a pečují proto jen o šíření absolutní abstinence.

Sem patří „Spolek odpůrců alkoholu“ a Svaz abstinentských dělníků. Všecky spolky sestoupily se ve svaz „Zentralverband.“ (Dle Rollera.)

III.

Nejvíce mrzáků a blbců zplozeno bylo v opilství, napsal známý průkopník abstinentsví, spisovatel Šídlo. Rodičové zdraví čistotní a zdrženliví mívají také tělesně i duševně zdravé děti. Slavný muž, byv tázán, kdy by se mělo s výchovou dítěte započítí, odvětil: „Já bych začal již s matkou dlouho před zrozením dítěte.“ Kdyby kojící matka věděla, kolik zla působí svému nemluvněti tím, že sama pije líhoviny, zaplakala by snad nad vlastní svou nevědomostí. A což teprve žena, která do úst vlastního dítěte cpe kořalkou prosáklý cumel? Nad konáním tak děsným možno zajisté zvolati: „Bože, odpust jí, neb neví co činí!“

.....

Pijáctví v Čechách a na Moravě.

V království Českém bylo r. 1841 4¹/₄ millionu obyvatel a vařilo se 1·9 mil. hl piva. R. 1911, tedy za 70 let, vzrostl počet obyvatelstva na 6³/₄ millionu, to jest o polovičku (58·8%), kdežto výroba piva stoupla na 10·3 millionu hl, to jest více než pětkrát (ze 100% na 542%). A toto pivo se skoro všecko v Čechách vypije. Vyveze se sice asi 600 tisíc hl, ale naproti tomu se zase velké množství piva doveze, takže zbývá stále 10 millionů hl, které se v království vypijí. Stoupla tudíž spotřeba piva desetkrát rychleji než počet obyvatelů.

V království Českém jest 45 tisíc hospod, více než 30 tisíc kořalen a 6 tisíc škol! Na 7 hospod a na 5 kořalen jedna škola! Co jedna škola postaví, to ničí 7 hospod a 5 kořalen. To je rub naší vyspělé kultury.

A na Moravě není lépe! Jděte od Ostravy k Břeclavě, od hranic uherských ku hranicím českým a všude se pije. Někde méně, někde více, někde strašně. Naše národní těleso je proniknuto alkoholem jako krví. Alkohol stal se nerozlučnou, zcela novou součástíku naší krve.

Jsou ovšem lidé — a to inteligenti, kteří se bojí, že abstinence nám vychovává lidi s mlé-

kem v žilách. Nikoliv! Abstinence jen očistí naši krev a uvede ji do původního, přirozeného stavu. I kdyby však měli pravdu ti dojemní obránci džbánků, pak pravíme klidně: „Budeme mít raději v žilách mléko než líh.“

Řekl jsem, že na Moravě není lépe než v Čechách. Pije se sice trochu méně piva, ale za to mnohem více kořalky. Na 155 obyvatelů připadá jedna prodejna kořalky. Na jednoho obyvatele připadá ročně 25 litrů kořalky a 75·7 litrů piva. Za rok vydá se za líhové nápoje 118 millionů korun, kdežto celý zemský náklad na školství obnášel 19¹/₂ millionů korun.

Alkohol je luxus, není ho vůbec potřeba, můžeme bez něho být dobře živi a i kdybychom nepřihlíželi k jeho škodlivosti, lépe k jeho vražednosti, jest to přece jen zarážející fakt, že na zbytečný luxus vydává se mnohem více než na to, co je podmínkou všeho života jednotlivců i národa.

Jen za kouření, které s pitím úzce souvisí, vydá se na Moravě ročně o 5 millionů více, než co stojí zemi celé školství. To jest v celku. V jednotlivých krajích pak nabývá alkoholismus hrozných rozměrů. Ostravsko, Valašsko, Slovácko, Boskovicko, Brněnsko i Olo-

mucko jsou místa, kde lid je ničen alkoholem hromadně. V Polské Ostravě, v městě se 30 tisíci obyvateli, propije se za rok 2,290.000 K! V malé vesnici Lhotce v hejtmanství místeckém prodalo se v roce 1912 v konsumu za 2843·80 K líhovin a jenom za 1877·39 K chleba (v nákupní ceně). Mimo to jsou tam ještě 2 hospody při celkovém počtu 500 obyvatelů.

(Dle článku prof. Ferd. Píseckého v časopise Komenský).

Je to snad náhoda? Učitelé na Moravě delším pozorováním seznali, že děti narozené po roce, kdy byla úroda švestek (a tudíž slívovice) bývají ve škole přihlouplé a jeví malý prospěch. Pravdou tedy jest výrok starého učence Plutarcha, kterýž řekl: „Pijáci plodí pijáky a hlupce.“ Komu z vás záleží na dětech vezmi si to k srdci!

Počítejte! Jistý občan musí každodenně vypít 6 sklenic piva, aby prý byl silný. Denně za své posílení vydal 1·20 K. Chudák jeho žena a děti posilovaly se brambory a zelím.

Za rok tento otec rodiny za své posílení vydal 438 K. Za 50 let utratil 21.900 K. Není to hřích do nebe volající? Doma žena a děti

se nuzí, trápí, co muž peníze rozhazuje. Ovšem on byl silný. Několikrát se popral, zaplatil za to pár stovek pokuty, několikrát soudruhům vynadal, to zase stálo hezkých pár desítek, které musel zaplatiti za soudní spor, — on dokonce děvče znásilnil a štěstím bylo mu, že dítě této chvíle hříchu sotva narozené zemřelo.

Ach, to všecko ten občan udělal protože se posílil alkoholem. Strážte se, přátelé, toho ohnivého strašidla, toho hrozného démonu — alkoholu. Krok k dokonalosti učiní, kdo zřekne se nápojů líhových vůbec.

A co budeme pít? Zeptá se snad někdo. Čistá voda jest nejzdravější nápoj! Kdo bude chtít vodu chutnější, přidej si šumivých bonbonů, nebo alkoholuprostých šťáv ovocných, které buď koupíš již hotové (Vydrův „Julep,“ Schichtův „Ceres,“ Součkův „Hesperol,“ „Frigor“ a j.) anebo si je sám zcela snadně vyrobíš: Dopiš si zemědělskému knihkupectví v Praze II. Hybernská ulice 20 a to za 45 h zašle pěknou knížku Urbanovu: „Výroba lihuprostých šťáv ovocných v domácnosti.“ Podle ní lehce a levně navaříš dobré šťávy. Recepty jsou k ní připojeny.

Místo piva můžeš pít mléko, čaj, (ovšem

že bez rumu), rozličné limonády (citronovku, malinovku), sodovou, nebo minerální vodu (bělovesská „Ida,“ svatojanská „Ivanka,“ „Poděbradka,“ „Richardka,“ „Luhačovická,“ „Kron-dorfka“ a m. j.

Blahoslavená voda, ta rozum nekálí!

Upamatujte se! V Čechách propijeme ročně za 350 millionů K líhovin, na Moravě za 118 millionů K. Počítejte, jak bychom byli šťastni, kdyby peníze nebyly tak zbůhdarma vyhozeny. Počítejme jen, co bychom si mohli ukoupiti polí, která by nám byla prospěšna. Kdybychom měli dostatek své vlastní půdy, měli bychom zajisté také více sebevědomí, nebyli bychom tak závislí na všelikých těch továrnách, které vyssávají nejen tělo, ale i duši.

V půdě, přátelé, tkví síla, a navrácení se k půdě, k té matičce naší zemi učiní nás šťastnými a mocnými. Dnes korec pole pěkného druhu stojí u nás průměrně 1200 K. Za obnos, který za rok prolijeme hrdlem, zakoupili bychom skoro 300 tisíc korců nejlepších polí.

Před několika dny byl u nás prodán pěkný statek za 50 tisíc K. Kdybychom rok nepili, měli bychom takových statků 7 tisíc.

Spotřeba piva, kořalky a vína v různých zemích. Dle Delbrücka. Státy evropské lze sestavit v řadě dle množství spotřebované kořalky. Čísla označují počet litrů, připadající průměrně na jednu osobu ročně.

1. Dánsko . . .	as 7'0 l.	7. Švédsko . . .	as 4'2 l.
2. Německo . . .	„ 5'7 l.	8. Rusko	„ 3' l.
3. Rakousko . . .	„ 5'4 l.	9. Spojené Státy „	2'9 l.
4. Belgie	„ 4'8 l.	10. Švýcarsko . . .	„ 2'75 l.
5. Holandsko . .	„ 4'5 l.	11. Anglie	„ 2'43 l.
6. Francie	„ 4'25 l.	12. Norsko	„ 1'6 l.
		13. Itálie	as 0'8 litru.

Alkohol a úraz v týdnu. Neděle 15'93%, pondělí 17'38%, úterý 15'63%, středa 11'37%, čtvrtek 12'03%, pátek 14'31%, sobota 13'35%.

Co se proleje hrdlem. Město New-York (v Americe) spotřebuje ročně za 1825 millionů korun líhovin, či-li denně za 5 millionů korun. To jest čtyřnásobný obnos, za který se dobude zlata, a jedna třetina obnosu, za který se v celých Spojených státech vydobude uhlí. Peníze, které dělnictvo New Yorku v 10 letech vydá za líhoviny by stačily na zakoupení domu každé dělnické rodině — 18 tisíc korun na místo a dům. Za to, co ročně se propije v New Yorku, koupilo by se pšeničné mouky (nulky) 434,526.238 metrických cenů po 42 K.

Vyléčený! Petr Skála je celkem dobrý člověk. Nikdo nemůže mu vytknouti nic nepřekného. Hodně vydělává, neutrácí zbytečně, ale denně vypije pět sklenic piva. On říká: „To je moje porce. Kdybych je nevypil, nemohl bych ani žít.“

Kolikráte vyměňovali jsme mezi sebou náhledy o tom, zda člověk k životu skutečně potřebuje vypít pět nebo i více sklenic piva, ale nikdy se mi nepodařilo, změnit jeho mylný názor.

Konečně před několika dny zasáhl do naší rozmluvy třetí. Je to advokát Kuneš, abstinent z přesvědčení. Říkává: „Dokud jsem pil, nepostřehl jsem mnohých věcí, ale sotvaže jsem se pít odřekl, stal se můj rozum neobyčejně bystrým.“ Z netečného advokáta stal se obávaným advokátem.

A vskutku byl to výborný člověk. Široko daleko byl znám pro svou bystrost a rozšafnost. Proto každý ve při chtěl jej mít za obhájece.

Kuneš poslouchal nás chvíli a pak povídá Skálovi: „Tedy vy opravdu nemůžete být bez pěti piv?“ „Rozhodně ne,“ odvětl Petr Skála. „Je to naprostá nutnost. Kdybych si svých pět

piv nevypil, věřte, že bych snad ani hodinu nebyl živ.“

„To je věru podivné,“ usmál se Kuneš a popotáhl si kšticí na bradě. „Ale slyšte, povím vám něco, ale nemyslete, že vás tím snad chci urazit. Mluvme si pravdu do očí a při tom můžeme zůstat přátely: „Měl jsem bratrance, který měl velice pěkný a výnosný obchod. Dobře a výhodně se oženil. Byl dobrák od kosti, až na to, že musil mít každý den naprosto nutně osm piv a následkem té „posily“ nedovedl svým drahým ničeho odepřít. Jeho žena z dlouhé chvíle každý večer naprosto nutně chodila z divadla do divadla, z koncertu do koncertu, z lázní do lázní atd. A dnes, po patnácti letech, kdy se s manželkou rozešel, je můj bratránek rád, že je rád. Nazývám to jeho štěstím, že se dostal do městského chudobince. Dnes nevypije za den ani jedno pivo a jest také docela dobře živ. Co tomu říkáte?“

Skála mlčel, jen se ušklíbl. Od té doby se vystříhal oné Kunešovy společnosti, abychom ho pořád nepoučovali.

Teprve za čas jsme se dozvěděli, že Skála je nemocen. Dostal ze svých každodenních pěti sklenic piva ledvinovou nemoc a lékař mu pra-

.....

vil, že je „naprosto nutno“ zřeknouti se jakéhokoli pití piva. Co tomu asi říká?

J. F. U.

Chvála kořalky.

(Z roku 1847.)

1. Mládenci a milí páni, poslechněte mé zpívání: V kořalce je přec jen jed, ať je sladká jako med.

2. Že nám život ukracuje, sněm lékařů to stvrzuje; života květ podrývá, tělo dusí, hubívá.

3. Jak ji peklo vynalezlo, oběti prý tři přineslo: ovcí, tygra a svini, stupně opilců nyní.

4. Právo pálit odstoupil čert, pro lakomce je to jen žert; Bůh je ale může vzít, s ním do pekla odsoudit.

5. I kdo pálí arak a rum, staví jen na sobce svůj dům, ať hned necítí strachu, zle jedná milý brachu!

6. To vše jest tekutý oheň, který často z úst vyjde ven; hrůza, když se zejména v něm, peklo to pak plamenem.

7. Komu odjinud ven vyšel, ten jak mučedník posel; mástný popel jen zůstal, smutně se pryč odebral.

.....

.....

8. Ta pára se chytne vždycky, dotkne-li se ohně, svíčky; nechceš-li to věřiti, můžeš ji přistrčiti.

9. Nejhorší jest navštívení, otrok nechce víc být bez ní; čert ji líkne do tenat, pak zahazuje jehňat.

10. Však lidé tuze chybili, že tu rasovinu pili; pro ni jest jen lékárna, čaka spásy jest marná.

11. V knize přec Šalomounovy, přítel pravdy se tam doví, komu se má ona dát; opilce se nesmíš ptát.

12. Dávala se odsouzeným, nepatřila nikdy jiným; nechme ji tedy jen jím, jak víno zarmouceným.

13. Chceš-li k delikventům patřit, potom smíš též kořalku pít; pryč s tebou do blázince, Bůh ti tam dá kvasnice.

14. By Ježíš příklad zanechal, podnaraušející nevzal; Jan nesměl ni víno pít, od předpisu odstoupit.

15. Střídmost jest zde již nestřídmost, má být celá zdrženlivost; jen kdo věří v zjevení, zdrží se naskrz od ní.

.....

16. Strídmost vede k nestrídmosti, původem jest bezbožnosti; i kdo jí tak užívá, naposled se ošívá.

17. Nevěřících kvasování, jest zjevení falšování; jenom líbej skleničku, ošídíš se, človíčku.

18. Při kvasu prst na stěnu psal, Baltazar se slov polekal; Daniel je vyložil, v noci král život pozbyl.

19. Do tábora Judit přišla, Holofernovi uřízla hlavu, když byl opilý, přemohla ho v tu chvíli.

20. Jaká mizerie s octem, že jsi na světě jen hostem; kalamitas s cibulí, břicho, hlava z ní bolí.

21. Jak hřích jest ji jiným dáti, tak také zavdanou bráti; s lékařským povolením kořalku užívat smím.

22. Kdo kořalnu zachovává, lišku za uchem mívává; ten s nohou jen prach shodil, ale ještě neumyl.

23. Co dříví a zemčat padne, každý to hned neuhádne, pro tu zbytečnou psotu, děláme si drahotu.

24. V Hessích se zas zakázalo, by se ze zemčat nepálilo; kdož k pálení jich prodá, dva zlaté pokuty dá.

25. Žito žitem dřív pomine, než se z něj ten jed vyvine; v té páře síla není, slouží jen k omámení.

26. Pro vrchnost to štěstí není, jest-li ochudnou poddaní; co po statku takovým, Bůh ho dává lakomým.

27. Kteří kořalku pálejí, pojdou, jak jenž ji šenkují; Bůh obojí odsoudil, v pekle bude jich podíl.

28. Piják statek promrhává, kus po kusu vždy prodává; za to má nos červený, jako kotel měděný.

29. V hospodě, kde jindy býval, šenkýř pro něj respekt míval; teď s ním jinak zachází, rád vidí, když odchází.

30. Římané ji nepívali, a přec silnější bývali; mléko a k chlebu vody, bratr se sestrou chodí.

31. Dokud po kořalce toužíš, rozhrěšení nezasloužíš; naskrz se ji odřekni, potom ho budeš hodný.

32. Kořalka je bludné světlo, na moře jen slabé veslo; tam čert šnaps nenalévá, hloupým se jen vysmívá.

33. Pozdě řekneš: Byla chyba! Čert odpoví:

Moje ryba! Peklo tě přec postraší, za tebou se zapraší.

34. Chceš-li jako Ježíš živ být, nesmíš se ni vínem opít; ukázal nám to v Káni, jak je máte pít, páni!

35. Pivo nedobré jest i nezdravý, i střídmě pokazí dobré mravy; naskrz bude takový až je řád ustanoví.

36. Sic jest pěšky jak za vozem, kruf si jak chceš jen svým nosem; ničím se víc neopi, svědomí se potopí.

37. Punče, rosolek se chraňte, také při tom jiným braňte; smutný konec ochlasta, brává někdy dočista.

38. Raděj ji chci v botě míti, než ji do žaludka liti; tu jak chce ať provrtá, tomuto ať pokoj dá.

39. V Švédsku pád dobytka povstal, který jen výpalky dostal; to se stalo i jinde, trest přijde i na lidé.

40. Ten jed se v něm dotkl kosti, na tom lidé mají dosti; na nohách nemoh' státi, toho jest se co báti.

41. Chceš-li nimi krmit ještě, hledej nové mrchoviště; vůl nemá pravé jádro, zkušeným to věř, Vávro!

42. Škodu máš na kůži hodnou, výpalky i té se dotknou; který koželuh to ví, ten ti to také poví.

43. To maso má též jed v sobě, ani zdravé není tobě; moudřeji ty uděláš, jestli se ho vystříháš.

44. Polévka z něj je jak špína, na výpalkách leží vina; jestli ji rád užíváš, věř, že v nose rozum máš.

45. Kdo s kořalkou pije a jí, do čeho mu ji vmíchají, za týden tu chuf ztratí, víc se mu nenavratí.

46. Tak se hojí námořníci, ti silní kořalečníci; přijde i na vojáky, pak vězně a žebráky.

47. Lepšíf by přec ve vsích bylo, kdyby se to nařídilo; stát by přec nic neztratil, kdyby outrat zaplatil.

48. To vynalezl homeopat, Bůh mu to tisíckrát odplaf; to ještě za víc stojí, moc opilců vyhojí.

.....

49. Kotel pohlavek dostane, až se ona pít přestane; na tobě to záleží, opři se jak náleží.

50. Erzherzog Karel mu ho dal, na svých panstvích pálit přestal; co dokáže svědomí, nevyvede lakomý.

Závěr.

Výborný kazatel Billy Sunday volá ve své přednášce: „Vy mužové máte příležitost ukázat své mužství. Ve jménu vašich čistých matek, ve jménu vašeho mužství, ve jménu vaší ženy a vašich dětí, čistých a nevinných, které se šplhají na kolena vaše a objímají vás kolem krku, ve jménu všeho, co jest dobré a vznešené, potírejte zlo alkoholu.“

Chci, aby každý z vás řekl: „Bože, slibuji, že budu chránit svoji manželku, svoji matku, své děti, své mužství, své zdraví a že se nikdy již nedoteknu ani kapky líhového nápoje.“

